

Q. B. V. D.

102

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
De
DURATIONE
MENTIS HUMANÆ

Permissu Ampliss. Philos. Facultatis
in Regia Upsal. Acad.
Quam

Sub PRÆSIDIO

VIRI CELEBERRIMI

M. HARALDI WALLERII,

Math. Prof. Reg.

atq; h.t. RECTORIS MAGNIFICI

Pro solito in Philosophia GRADU

Modeste sittit

ERICUS BURMÄRCK /

W. Bothn.

In Audit. Gust. majori ad d. 26 Maii

ANNO MDCCX.

boris ante meridiem consuetis.

HOLMIÆ,
Literis WERNERIANIS.

S:æ R:æ M:^{is}

Magnæ fidei Viro,

Mititiæ Jemtlandicæ antehac Chiliarchi
Vigilantissimo,

NOBILISSIMO ac GENEROSISSIM
DOMINO

DN. BENEDICTO
RIBBING,

MÆCENATI MAGNO:

Nec non

PLUR. REV. atque PRÆCLARISSIMO
DOMINO

M. CLAUDIO HALLING

in Brunflo & Lochne

Pastori meritissimo, Promotori

Suo multis nominibus suspiciendo

Tumultuarias hafce de Mentis Duratione These
ea qua par est, animi reverentia offert atque
consecrat

E. Burmard

§. I.

A

Nimam & corpus, partes hominis constitutivas esse realiter distinctas, ut non familiarius ævo nostro scitum, ita nec utilius quicquam nec verius facile dixeris. Nam, præter abstractiones Metaphysicas, nihil in illarum ideis occurrit commune; nihil non diversum; quo minus unam sine altera esse, vel alterutram existere sine focialia optime possis concipere. Certe minus absurdus commiscueris distincta realiter materialia, utpote, cœlum & terram, arbores & urbem, trigonum & globum, quam si extensionem cum cogitatione confunderes.

A

Hæc

Hæc enim in exemplum allata, re ipsa distingvi dicuntur, nec tamen alia de causa, quam quod unum si ne aliis concipiatur, & utrobique aliquid sit, quod commune non est, ut ut quamplurima, extensum sc. mobile figuratum etc. habeant commu nia. Nihil vero in idea cogitatio nis continetur, quod ad corpus pertineat, nec in idea extensionis, quod ad cognitionem spectet; cum omnia concipientur diversa, & neutrum de alterius natura participet. Mentes porro, quatenus ut plures numero res considerantur, realem agnoscunt differentiam, sed eandem plane essentiam; cum una quidem sine altera et concipi et existere dicatur, utraque tamen non nisi per unam eandemque cognitionis ide am repræsentetur. At res cogitans et extensa non tantum ut seorsim existentes obversantur menti; sed etiam si utramque pro ut in se est velis tibi exhibere, ideæ natura di ver-

versæ formandæ pariter sunt , cum unà id complete effici nequeat. Major proinde oritur distinctio inter quodcunque corpus et mentem, quam quæ inter ceteras numero distinctas res percipitur.

§. II.

Quapropter omnis à corpore cogitatio removetur ; adeo ut quæcunque intelliguntur per corpus , & per ea quæ sunt in illo , qualia sunt quantitas , figura , motus , quies , situs partium , & quæcunque ex his complicatis diversimode profluunt , non habeant in sua essentia sive natura quidquam ejus , quod ut cogitatio concipiatur , cum in sua idea nihil tale contineant . Nam quamvis extensioni quaslibet figuræ & partes concederes , coacervares , compingeres , inque innumeræ myriadas subtilissimo præditæ motu comminueres , easque demum capiti organico ita infusas supponeres , ut per cerebri anfractus & vi-

as hoc vel illo modo insinuentur & motitentur, motus quidem membrorum exinde sequeretur, non tamen cogitationem adesse suspicaberis. Et si supponeres essentiam mentis consistere in subtilissima quadam materia, ut sunt spiritus animales, aér, æther & quævis alia; sequeretur etiam hanc materiam posse cogitare, intelligere, velle, judicare, & contra mentem habere figuram, magnitudinem, situm etc. quæ ut concipiuntur quam maxime absurdæ, ita omnis cognitio-
nis humanæ veritatem evertunt.

§. III.

Etsi mens nostra quibusdam corruscat ideis, quæ cogitationem et extensionem ita involvant, ut neutra divelli possit, et semper in illis perceptio quædam cum extensionis confusa designatione occurrat: in re ipsa tamen existere quidquam ideæ obversanti simile, quod nimirum de extensionis pariter ac cogi-
tatio-

tationis natura participaret, absurdum foret comminisci. Ejusmodi enim ideæ, sensuum puta externorum, affectuum et imaginationis, non sunt concessæ, ut sint exemplaria naturæ rerum, ut mille experimentis evinci potest; Sed ideæ intellectus; tametsi sensuum ideis sua etiam respondeat veritas. Intelle-
ctu autem clare percipimus cogitationem à corpore seorsim, ideoque distinctas esse res conclusimus. Rursus attendenti nequitur motus cum extensione, atque adeo non sunt res diversæ, quod pariter de amore cum cogitatione valet. Præterea patet in mentis penu ex arbitrio Creatoris mutationes dari eamque simul cum certa quadam corporis organici parte non uno variari modo; ita ut certos materiæ motus certæ cogitationes excipient, & contra; interim tamen ut sunt ideæ diversæ, ita essentiam non unam sed diversam exinde concedere

A 3 tene-

tenemur. Unum vero sunt cogitatio & extensio , non re & essentia, sed compositione, existentia simultanea, & quatenus extensionis & cogitationis quædam varietates nobis repræsentantur, quæ simul & uno actu sentiuntur & imaginatione à nobis capiuntur.

§. IV.

Verum ad hæc forte excipias: cum animalia , quæ sola supponuntur constare materia , his sensibus prædita sint; eaque ex illis, in quibus sanguis est nobilior, & vasa concinnius elaborata , ita industria comprehendantur , ut puriori quasi cogitatione ac solertia videantur vigerere , quam nonnulli homines ; cum inter hos quidam parum prudentes edant actiones; quorum sc. cerebella contumax vapor ex atra bile labefactat , humor nimius emollit; quorum sanguis solito crassior vel tenuior, lentior vel concitator, abundantior vel parcior est: quid impedit

dit quominus dici possit, cogitationem à materia pendere, vel in multis esse unum quid cum illa? Sed reponimus ea quæ in brutis apparent cogitationes non esse, sed dunt texat motus; nec operationes brutorum illis similes esse, quos à cogitatione determinatos, in nostro & aliorum corpore animadvertisimus esse certissima cogitationis indicia; sed tantum varios machinæ motus sine ullius ideæ perceptione à sola materiæ dispositione oriundos, ut recentiores Philosophi passim demonstrant. Quod si contendas in brutis cogitationem dari, consequens eslet vi præcedentium, eam fore substantiam essentia distinctam à corpore: quale principium spirituale brutis adesse probatu est difficillimum. Instantia de hominibus pro diverso corporis temperamento diverse cogitantibus, nihil aliud evincit, quam alio atq[ue] alio modo variari cogitationem, pro corporis varia-

tio-

tionibus multiplicibus; ita ut si hæ
in corpore ejusque humoribus sint
lentæ, crassæ, confusæ, turbulentæ;
vel contra, ordinatæ, faciles, agiles;
mentis etiam cogitationes, propter
intimum cum corpore nexus eodem
varientur modo. Sicuti ex va-
ria dispositione characterum exter-
norum variæ in nobis cogitationes
sequuntur, nec tamen characteri-
bus istis facultatem cogitandi con-
cedis; ita de corpore judicium erit
ferendum. Nec refert si charac-
teres dicantur à cogitatione sic dispo-
siti: nam ut manet nihilominus
cogitatio ab illis distincta ita & à
corpore; ut ne reperam §. III ver-
ba, Deum sic corpora quævis or-
dinasse, & præterea leges tulisse de
nexu cognitionis cum diversis illo-
rum figuris atq; motibus variandæ.

§. V.

Probata sic reali harum sub-
stantiarum distinctione, sponte flu-
it, soluta inter eas mirabili unione,

Men-

Mentem , omnis interitus securam,
spernere mutationem , quam corpus
subit , adeoque vim corpoream elu-
dere. Etenim licet in creatis palam
nihil detur , quod majus in mentem
imperium sibi vindicat , quam cor-
pus menti cuivis proprium : eo ta-
men minus ab ejus destructione
metuere convenit mentis ruinam ,
quo certioribus argumentis edocti
sumus cogitationes ejus intimas atq;
nobilissimas à corpore non pendere ;
quippe quod intelle^ctioni , contem-
plationi , amori rerum spiritualium
non magis prodest , quam compe-
des ambulanti captivo. Ideo potius
evadit Mens humana , remoto cor-
pore , maxime activa & vivida. Ista-
rum vero facultatum exercitia , quæ
medium corporeum postulant , ut
fensus , passiones crassaque volunta-
tum series ; immo si supremo placet ,
facultates ipsæ , sive potentia hisce
modis in posterum percipiendi perire

quidem possent: quod autem Mens,
crassamentis tortoribusque sic libe-
rata extra periculum interitus non sit
constituta , majori jure contendere
non potes, quam si corpus invul-
nerabile factum atque inalterabile,
quod ab iis, à quibus ei noceri pos-
set liberetur , perire atque mori af-
firmarcs. Forte vero Mentis faculta-
tes nobiliores, earumque exercitium
à corporis debito statu pendere inde
suspicaberis , quod in somno Mens
videatur otiosa & cum omni faculta-
tum vigore cessare ; quod tamen fie-
ri non deberet, si a corpore semota
vividis polleret facultatibus. nam
cum in somno multis objectis cor-
poreis sit liberata, nonne, si indepen-
dens esset à corpore, deberet sibi ma-
gis restituta liberior esse? Sed credi-
bile est Mentre in somno à corpore
non liberam esse , verum intime ei
junctam : corpus autem sive Spiritus
animales, quibus mens proxime uti-
tur,

tur, cum non sint in eo statu, ut de eorum motibus extra vigiliam languidis, inconstantibus, interruptis, evanidis, possit sponte Mens disponere; hinc inter dormiendum vi conjunctionis, in ea adhuc durantis, existimamus cogitationes languidas, interruptas, non spontaneas, evanidas, excitari, quæ vel fere nullæ, vel maximam partem deletæ fuisse videntur. Magis itaque in somno impeditur Mens, quam in vigilia: catenæ tunc ita ingravescunt, ut captivum non sinant libere ambulare, sed eum dejiciant. At si Mens vel in somno vel in quo-cunque alio statu minus esset alligata corpori quam ordinariè esse solet, non dubium est, quin facultatum intellectualium exercitium solito nobilis & magis spontaneum esset habitura. Hinc in morbis, qui mentis cum corpore vinculum relaxant, interdum raptus nobiles eduntur, & quæ occulta prius, deteguntur. Huc

denuo redeundum, Mentis facultates excellentiores corporis casu non impederi, nedum plane deleri. Deniq; ut vita Mentis morti opposita nihil aliud sit nisi sustentatio ejus existentia; mors vero cessatio ab illa sustentanda; ita corpus mortem inferre nequit menti, sive cessare ab ejus sustentatione, quam nec creavit, nec unquam sustentavit.

§. VI.

Sed, ut posita corporis generazione placuit Deo mentem multiplicari; ita forte reputares mentis ruinam insecuram fore corporis destructionem: sed hoc dubium æque destitutur suis rationibus. Nam corpus in nihilum non redigitur cum Mens ab illo separatur, sed modi partium duntaxat variantur; igitur substantia perfectior ut corrupta concipi non potest, cum vinculum, quo corpori fuerat conjuncta, solvitur. Ut enim supponere

nere non licet quidquam existere si-
ve esse creatum nisi de illius existen-
tia certis rationibus convincaris, sine
quibus id in priori statu manere,
hoc est, *non esse* merito dixeris; ita
etiam adducimur ut non suppona-
mus aliquid definere esse, atque à sua
duratione cessare, quamdiu evidens
ratio & causa valida ejusmodi anni-
hilationis nobis non occurat. Proin-
de Mentem in sua existentia, qua in
corpore fruebatur, conservari jure
contendimus.

VII.

Attamen cum tanta Mentis perfe-
ctio non sit ut majoribus donis exor-
nari non possit; sed eam multi de-
fectus & imperfectiones semper co-
mitentur; atque concessæ illi semel
facultates, si Deo visum fuerit, sic
possint diminui, ut in nihil, qua-
le olim fuerat, evanescat; itaque
superest ut ad Creatoris attributa

confugiamus , atque in ejus Placito
acquiescamus ; adeo ut qualia Deo
placuerit statuere , sint nobis exspe-
ctanda . Verum ut perpetuo man-
sura etiam hac ratione considerari
potest , quatenus quod Deo placuit
non potest non ad eum modum for-
tiri eventum , quem de placito suo
circa Durationem Mentis ipsis menti-
bus testatus est . Durat ergo Mens
humana non ex eo , quod in illa quid-
quam prius fuisset determinans Deum
ad illi dandum talem naturam ; sed ex
hypothesi , quod ad liberum potentiae
suæ exercitium eidem visum fuerit se
variis modis per naturam cogitatio-
nis creatæ repræsentare . Unde seposita
hac Dei voluntate , nihil est in mente ,
quod Deo subministret occasionem
donandi mentem immortalitate , quin
potuerit is aliter velle . Quippe res
quatenus a se finguntur , nihil reale
continent utique nec durant ; quate-
nus vero a Deo potente Durant nec
ces-

cessant. Quapropter non constat, si potentiam Dei positivam respiciamus, creata in nihilum unquam reditura. Nam annihilari (ut ita dicam) concipitur a nobis non ut opus potentiae Dei, sed ut potentis voluntatis terminus. Respicit enim potentia rei conservationem atque augmentum non vero annihilationem. Et quia tenemur Deum in suis operibus ut maxime constantem reputare ita creditu facile est Mentem non cessaturam.

VIII.

Præterea contra Bonitatem Divinam esse videtur, hominibus eundem cum jumentis finem decernere; sicut & contra ejus Justitiam, Sapientiam atq; sanctitatem, ut quæ disposuerit probos noxis & calamitatibus ab impiis ita esse (quod læpe accidit) afficiendos, ut horrendo fine per destructionem corporis in nihilum redigentur ab istis, qui postquam tranquili-

quelle vixissent, dulcis vitæ terminum diu dilatum, tandem simpliciter cum illis subeant, atq; in eundem nihil statum deveniant. Quare hæc de Deo conclusio se insinuaret: eum tacere, se gerere peccato commisso, ac si nihil plane factum nihil admissum esset. Quod certe statui nequit, nisi ab illo, qui Divinæ Bonitatis ideas pro sua phantasia permutans non vereretur jactare tam perversos conceptus optimo Deo dignos esse.

IX.

Subit deniq; animum naturale immortalitatis desiderium, quod accurate perpensum, evidens etiam de Durationis nostæ certitudine argumentum suppeditat. Impressit enim Deus Menti claram immortalitatis ideam: proposuit illam tanquam scopum acquisitu possibilem: positive illic inclinat mentem: quæ omnia, quam diligentissime fieri potest, cum cir-

circumspiciuntur nova in rem nostram testimonia deteguntur. Profecto, qui suis facultatibus recte utuntur, omnibus perspectis, non possunt non eo sponte & sine indifferentia deduci, ut de Mentis Duratione persuadeantur. Immo ipsi impii, cum crassis objectis quocunque modo valedicentes spiritualia intuentur, omnibus latibulis perreptatis, futuri status ita consciit sunt, ut nullis argutiis & considerationibus eam conscientiam possint deponere. Ut itaq; statuam' quod posuerit in mente facultatem adeo nobilem, vividam atque omnium quasi basin, quæ continuo ferme ad objectum tenderet, nec tamen ejus compos unquam fieret, contrarium ejus Sapientiæ esse apparet. Ergo quam verum est corpus humanum in morte destrui atq; dissipari tam certum etiam est Mentes ex Placito divino clare ipsis insculpto post destructionem corporis organici duraturas.

C

§. X.

Cetera ex attributis Divinis argumenta ut & demonstrationes Metaphysicas, Physicas, atq; Morales, quæ pro Mensis Duratione adferri solent omittimus; cum ex dictis veritas ejus sufficenter colligatur. Supereft jam, quod & nostri effet officii, de statu ejus à corpore solutæ pauca differere; sed cum ea in re ratio sibi relicta nihil præcise determinet, quin cæcutiat & vagabunda quasi erret, quod gentilium scripta optime produnt: consultius forte ducitur intra suos limites sese continere, quam in statum nobis ignotum excurrere. Verumtamen ejus idea generalior potest haberi, si præter id quod mutari constat non alia mutatio accidere supponatur; sed omnia putentur in præcipuo suo statu, quantum fieri posse concipitur, remanere, atq; in

in eo magis magisq; firmari. Igitur exsulant omnes à Mente Separata cogitationes, quibus necessarius cum corpore nexus habetur; ita ut modis cogitandi sensualibus & passionibus, quæ ex occasione corporis percipiebat liberetur. Rufus eam perpetuo comitabitur potentia determinandi sese ex se ipsa; atque sic liberata omnibus commotionibus majori cum libertate actura erit & minus anceps futura; ita ut suæ attentionis Domina non consentiat nisi clare & distincte cognitis, atque sic impedit ne fallatur. Quod autem ad colloquia ceterasque id genus actiones attinet, cum separatis à corpore animis tribuuntur, haud aliter accipiendæ videntur, quam ut momentanei actus atque intuitus quibus cum aliis cogitationes suas communicant. Ultra tendere vetat rei sublimitas, quod & philosophus ingenuo confitetur, cum Epistolæ

cuidam ad Principem Eliabetam sequentia immisceret verba : Quantum ad animæ post hanc vitam flatum, èllum longe minus novi quam D. Digby, nam omissis iis, quæ fides docet, fateor sola ratione posse nos multa quidem conjectare, quibus nobis satis blandiamur, spesque eximias concipere, sed certitudinem nullam. Itaque rudes hæc theses maxima temporis angustia compositas obsignamus eum immortali, ad Deum immortalē, gratiarum actione, quod duraturam omnibus hominibus indiderit mentem, calidis eundem fatigantes precibus velit nos de Duratione Menti nostræ ex lumine naturæ convictos, lumine fidei porro collustrare, ut in eadem sententia

tentia confirmati ad beatam
durationem piis desideriis fera-
mur, eaque æternum beati
(utinam brevi) perfruamur!

¶

loues countraits by persons
wher shaloes bies deffidours leas.
and, casde tellemy peyn
(quicke pley) besyfoun.

